

Юлія Баклаженко

кандидат педагогічних наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9035-7737
yuliia.baklazhenko@gmail.com

Каріна Герасименко

магістрантка другого року навчання
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
ORCID ID 0009-0000-6603-1043
karinaherasymenkoo@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Стаття присвячена аналізу лексико-граматичних трансформацій у процесі перекладу міжнародно-правових документів з англійської мови українською. В контексті активної міжнародної співпраці, мовний аспект набуває великого значення для забезпечення точності та відповідності при передачі правових норм і зобов'язань. Незважаючи на існування різноманітних технічних інструментів для перекладу, проблеми, пов'язані з точним відтворенням як змісту, так і форми текстів у процесі перекладу, залишаються нерозв'язаними. У статті розглядаються лексичні та граматичні трансформації з класифікації Л. Науменко та А. Гордєєвої, які застосовуються перекладачами для адаптації тексту до української аудиторії та врахування мовної та культурної специфіки. Аналіз проводиться на основі попередніх досліджень та публікацій у галузі перекладознавства. У статті проаналізовано різні види перекладацьких трансформацій та їхню роль у процесі перекладу, розглянуто погляди відомих науковців, які зробили важливий внесок до розуміння цього поняття, таких як Л. С. Бархударов, І. Корунець, І. Сіняговська, І. Мельчук, Ж.-П. Віне, Ж. Дарбельне, І. Зоренко, Л. Науменко, А. Гордєєва, Я. І. Рецкер, В. Карабан, І. Клименко, Т. Левицька, А. В. Федоров, А. Д. Швейцер, І. Орлова, М. Шемуда, О. О. Селіванова. Дослідження вказує на важливість аналізу лексичних та граматичних трансформацій, як у забезпеченні точності та адекватності перекладу таких міжнародно-правових документів як Європейська конвенція з прав людини та Конвенція про права дитини і вказує на різноманітність підходів до їхньої класифікації та застосування в перекладі. У статті розглядаються приклади конкретних трансформацій, які перекладачі використовують для збереження юридичної точності та максимального врахування мовної специфіки при перекладі таких документів, відбувається аналіз перекладацьких трансформацій саме у міжнародних документах, які і забезпечують точність та чіткість таких документів.

Ключові слова: перекладацькі трансформації; лексичні та граматичні трансформації; міжнародно-правові документи; юридичний переклад.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасному світі, де взаємодія між країнами та обмін інформацією набувають все більшої актуальності, мовний аспект стає ключовим у забезпеченні точності та адекватності передачі правових норм та зобов'язань між різними національними та культурними групами. Незважаючи на доступність різноманітних технічних інструментів для перекладу, проблеми точної передачі як змісту, так і форми тексту в перекладі залишаються невирішеними. Відступ від дослівного перекладу та застосування перекладацьких трансформацій для збереження суті та пристосування форми тексту до читачів мовою перекладу є суттєвими стратегіями для перекладачів. Всі ці аспекти залишаються актуальними у сфері вивчення перекладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі перекладу часто виникає необхідність використовувати перекладацькі трансформації, які можуть змінювати структуру речень оригіналу. Перекладацькі трансформації представляють собою перетворення, які використовуються для переходу одиниць мови оригіналу на відповідні одиниці мови перекладу (Лощенова, Нікішина, 2004, с. 102). Ці трансформації включають різноманітні трансформації, що змінюють лексику, граматику та семантику вихідного тексту.

Проблеми перекладацьких трансформацій досліджувалися багатьма вченими, як українськими, так і зарубіжними, такими як Л. С. Бархударов, І. Корунець, І. Сіняговська, І. Мельчук, Ж.-П. Віне, Ж. Дарбельне, І. Зоренко, Л. Науменко, А. Гордєєва, Я. І. Рецкер, В. Карабан, І. Клименко, Т. Левицька, А. В. Федоров, А. Д. Швейцер, І. Орлова, М. Шемуда, О. О. Селіванова та інші.

Деякі дослідники акцентують увагу на лексичних перекладацьких трансформаціях, таких як використання синонімів та антонімів для вибору найкращих слів для передачі значення. Інші дослідники розглядають граматичні трансформації, такі як зміни в структурі речень та використання різних часів для забезпечення граматичної коректності перекладу.

Українська науковиця О. О. Селіванова вивчає трансформації як процес, що включає зміни в формі, структурі та змісті текстів для забезпечення відповідності комунікативного впливу на одержувачів оригінальних та перекладених текстів. Вона виділяє трансформації на рівні формальних аспектів (лексичні або граматичні трансформації) або семантики (семантичні трансформації) вихідного тексту для подальшої передачі (Селіванова, 2012, с. 456).

Т. Кияк, А. Науменко та О. Огуй розглядають перекладацькі трансформації як методи та прийоми, що допомагають зберегти стиль автора та передати зміст та інформацію оригінального тексту. Вони розрізняють перетворення на різних рівнях, включаючи морфологічний, синтаксичний, лексичний, фонетичний та текстовий (Кияк, Науменко, Огуй, 2008, с. 532).

Французькі лінгвісти, такі як Жан-Поль Віне та Жан Дарбельне, виділяють прийоми прямого та непрямого перекладу, включаючи дослівний переклад, калькування, запозичення та інші (Vinay & Darbelnet, 1995).

Ця різноманітність підходів та досліджень в сфері перекладацьких трансформацій підкреслює актуальність цієї проблеми для перекладачів та лінгвістів. Дослідження в цьому напрямку сприяють розвитку як теоретичних основ перекладознавства, так і практичних навичок перекладачів. Проаналізувавши вищезгадані висновки українських та зарубіжних науковців, можна зробити висновок, що розуміння, вивчення та застосування перекладацьких трансформацій має важливе значення для підвищення якості перекладу та забезпечення ефективного спілкування між різними мовними та культурними спільнотами.

Мета статті. Метою цієї статті є розгляд перекладацьких трансформацій як важливого аспекту перекладу та їхньої ролі в забезпеченні точності та адекватності передачі змісту правових норм, а також аналіз лексико-граматичних трансформацій у перекладі англomовних міжнародно-правових документів.

2. МЕТОДИ

Для розкриття поняття перекладацьких трансформацій та аналізу лексико-граматичних трансформацій на основі міжнародно-правових документів було використано літературний аналіз (аналіз теоретичних висновків українських та зарубіжних вчених щодо застосування перекладацьких трансформацій), лінгвістичний та корпусний аналізи (аналіз лексичних та граматичних перекладацьких трансформацій в англomовних та перекладених міжнародно-правових документах).

3. РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ

У результаті дослідження було виявлено, що лексико-граматичні трансформації є невід'ємною частиною процесу перекладу англomовних міжнародно-правових документів українською мовою. Вони необхідні для забезпечення адекватності та зрозумілості тексту для

української аудиторії, а також для врахування специфіки мови та культурних особливостей. Лексичні і граматичні трансформації є широко використовуваними перекладацькими прийомами, що слугують інструментами збереження змісту при видозміні форми. За останніми дослідженнями виявлено, що існують різні підходи до класифікації перекладацьких трансформацій, і не існує однієї загально визнаної системи для лексичних і граматичних трансформацій.

Лексичні трансформації, безумовно, є одними з найпоширеніших методів в галузі перекладу, що призвело до розробки численних теорій і класифікацій. Такі науковці як В. Карабан, І. Клименко, І. Зоренко та багато інших займалися вивченням лексичних перекладацьких трансформацій, які зазвичай містять в собі додавання, вилучення, заміну та перестановку, використання синонімів, антонімів та багато іншого.

Для досягнення успішного перекладу часто використовують саме граматичні трансформації, які призводять до різноманітних синтаксичних перестановок та заміни. Граматичні трансформації є обов'язковою складовою кожного перекладу з однієї мови на іншу. При дослідженні граматичних перекладацьких трансформацій у наукових роботах В'ячеслава Карабана основна увага приділяється зміні граматичних характеристик певних мовних одиниць, таких як слова, словосполучення або речення (Карабан, 2004).

В перекладознавстві існує багато класифікацій лексичних та граматичних трансформацій, як в українській, так і в зарубіжній літературі, проте однією з найбільш докладних і узагальнених класифікацій лексичних та граматичних трансформацій є та, яку розробили Людмила Науменко та Анжела Гордєєва (Науменко, Гордєєва, 2011). Згідно з цією класифікацією, виділяють 12 видів лексичних трансформацій та їхні підтипи.

1. Вибір варіантного відповідника

Цей вид лексичних трансформацій відноситься переважно до багатозначних слів, які часто зустрічаються в англійській мові. У таких випадках, під час перекладу, основна увага приділяється контексту, оскільки виконання цих трансформацій полягає у виборі конкретного значення слова або словосполучення з синонімічного ряду слів в мові оригіналу.

Наприклад, якщо в оригіналі є багатозначне слово *"article"*, перекладачу слід уважно аналізувати контекст, оскільки це слово має різні значення. За словником Cambridge Dictionary *"article"* може вказувати на текст на певну тему в газеті, журналі чи в Інтернеті; статті, такі як *"a"*, *"an"* і *"the"* або їхні еквіваленти в інших мовах; конкретну річ, особливо одну з кількох речей подібного типу або в одному місці; окрему частину письмового документа, наприклад, юридичної угоди. Таким чином, наприклад, при перекладі Європейської конвенції з прав людини слово *"article"* було перекладено як *«стаття»*, а не твір чи якась конкретна річ, тому вибір варіантного відповідника залежить від контексту (Cambridge Dictionary).

Також, при перекладі перехідних дієслів, які мають різні значення, необхідно враховувати їх взаємозв'язок з прямим додатком, як зазначено у наступних прикладах: *"act quickly"* – швидко діяти, *"act out a scene"* – відігравати сцену, *"act on a decision"* – вчинити згідно з рішенням, *"act in a play"* – грати у виставі. При перекладі Європейської конвенції з прав людини вираз *"act in an official capacity"* було перекладено як *«здійснювати свої офіційні повноваження»*, що, знову ж таки, підкреслює важливість розуміння контексту.

2. Контекстуальна заміна

Принцип вибору контекстуальної заміни схожий на вибір варіантного відповідника, але в даному випадку слово обирається не зі списку синонімів, які визначені у словнику, а з урахуванням контексту та його конкретного значення. Перед прийняттям остаточного рішення щодо перекладу, необхідно ретельно перевірити наявність синонімів у цільовій мові. Якщо синоніми відсутні, вибирається контекстуальна заміна, опираючись на власні знання в даній галузі. Наприклад, у фразі *"Criteria for office"*, яку можна перекласти як *"Критерії для посади"* або *«Критерії для офісу»*, при перекладі Європейської конвенції з прав людини була використана контекстуальна заміна – *«Посадові критерії»*, що доцільно відповідає контексту даної статті, що має таку назву.

3. Калькування (буквальний переклад)

Це такий вид перекладацьких трансформацій, в якому структура слова з мови оригіналу передається в перекладі без збереження його орфографічного або фонетичного вигляду. Іншими словами, це дослівний переклад, при перекладі Європейської конвенції з прав людини прослідковуються такі приклади: *prohibition of torture* – заборона катування, *right to life* – право на життя, *prohibition of slavery and forced labour* – заборона рабства і примусової праці.

4. Описовий переклад

У ситуаціях, коли слово або вираз з мови-джерела не може бути безпосередньо перекладене в цільову мову через відсутність прямого еквіваленту, що часто виникає внаслідок відсутності об'єкта або концепції в культурі або лексиконі отримувача, під час процесу перекладу його значення передають у формі словосполучення або речення, наприклад: *any work required to be done in the ordinary course of detention imposed according to the provisions of Article 5 of this Convention or during conditional release from such detention* – на будь-яку роботу, виконання якої зазвичай вимагається під час призначеного згідно з положеннями статті 5 цієї Конвенції тримання в умовах позбавлення свободи або під час умовного звільнення.

5. Транскодування

Транскодування – це процес перетворення графічної або звукової форми слів з мови-джерела на відповідні символи чи звуки мови перекладу. Цей вид лексичної трансформації широко використовується для перекладу власних імен, географічних назв, спеціалізованих термінів, нових слів та інших елементів, які мають особливу графічну або фонетичну структуру і не мають прямого аналога в цільовій мові. В наведеному нижче описі представлені чотири види транскодування з прикладами з Європейської конвенції з прав людини:

- Транслітерація – це передача графічної форми лексеми в перекладі, літера за літерою, наприклад, *Rome* – Рим.

- Транскрипція (транскрибування) – це копіювання звукової форми слова за допомогою літер мови перекладу, наприклад, *General Assembly* – Генеральна Асамблея.

- Змішане транскодування складається з транскрибування та додавання елементів транслітерації, наприклад, *Council of Europe* – Рада Європи.

- Адаптивне транскодування (натуралізація) полягає в пристосуванні графічної та фонетичної форми лексеми до норм мови перекладу, зазвичай застосовується до закінчень слів, наприклад, *convention* – конвенція, *declaration* – декларація, *jurisdiction* – юрисдикція.

Це підходить до перекладу, де враховуються особливості графічної та фонетичної форми слів для точнішого відтворення значення в цільовій мові.

6. Антонімічний переклад

Антонімічний переклад відрізняється тим, що він полягає у зміні значення слова оригіналу на його протилежне значення у мові перекладу. Нижче наведено три види цієї трансформації в перекладі Європейської конвенції про права людини та Конвенції про права дитини:

- Негативація – містить в собі переклад слів, які формально не мають в своїй структурі негативних компонентів, таких як префікси *un-*, *in-*, *dis-*, суфікс *-less*, або прислівники *never*, *no*, *none*. У мові перекладу ці слова отримують негативну семантику, наприклад: *security* – недоторканність, *minor* – неповнолітній.

- Позитивація – переклад слів, які формально мають виражену негативну семантику, таким чином, що в мові перекладу ця негативність відсутня, наприклад: *persons of unsound mind* – психічнохворі, *imposition* – запровадження.

- Анулювання двох негативних компонентів – ця трансформація відбувається, коли слово має в своїй структурі два формально виражені негативні компоненти, але в мові перекладу ця негативність анулюється, і слово набуває позитивного значення. Наприклад: *not to be compelled* – свобода від примусу.

7. Вилучення слів (компресія)

Це – один із видів трансформацій, під час яких видаляються «надлишкові» мовні елементи з вислову, форми слова або словосполучення, які не несуть суттєвого значення для

лексемі. Ця процедура також спрямована на уникнення зайвої інформації, не впливаючи на смисловий контекст, як у випадку перекладу Конвенції про права дитини, де була використана компресія, наприклад: *while in the care of parent(s) – з боку батьків*.

8. Додавання слів (декомпресія)

Це – процес перекладу слова з вихідного тексту, який включає більше мовних елементів з метою розкриття необхідної імпліцитної інформації, щоб читач міг краще розуміти поняття, яке йому невідоме, наприклад, в перекладі Європейської конвенції про права людини: *any service of a military character or, in case of conscientious objectors in countries... – на будь-яку службу військового характеру або – у випадку, коли особа відмовляється від неї з мотивів особистих переконань у країнах...*

9. Перестановка слів (пермутація)

Це процес, при якому слова змінюють своє місце розташування, наприклад, *either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief, in worship, teaching, practice and observance – а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно*.

10. Транспозиція

Це лексична трансформація, під час якої одна частина мови замінюється іншою, наприклад, у перекладі Конвенції про права дитини: *such as one involving abuse or neglect of the child by the parents – коли батьки жорстоко поводяться з дитиною або не піклуються про неї*.

11. Конкретизація значень

Цей вид трансформацій зазвичай використовується для слів у мові оригіналу, які мають широкий, іноді нечіткий та розмитий семантичний спектр, наприклад: *thing, business, point, to be, to have, to get, to do, to take, to give, to make, to come, to go і багато інших*. В процесі цієї трансформації слово з більшою обсяговою семантикою замінюється словом, яке має більшу конкретність в значенні. Це часто виявляється через заміну загального терміну більш специфічним, наприклад: *have the primary responsibility to secure the rights and freedoms – несуть основну відповідальність за захист прав і свобод*.

12. Генералізація значень

Генералізація значень протилежна конкретизації, і в цьому випадку слово з більш широким значенням замінюється словом з менш обмеженим значенням, наприклад: *especially those aimed at the promotion of his or her social, spiritual and moral well-being and physical and mental health – особливо до таких інформації і матеріалів, які спрямовані на сприяння соціальному, духовному і моральному благополуччю, а також здоровому фізичному і психічному розвитку дитини*.

Щодо граматичних трансформацій, які містяться в класифікації лексичних та граматичних трансформацій Людмили Науменко та Анжели Гордєєвої, виділяються 4 основні види граматичних трансформацій та їхні підтипи (Науменко, Гордєєва, 2011).

1. Компенсація

Компенсація відбувається тоді, коли в одній частині речення втрачається значення через відсутність точного еквівалента у мові перекладу, і ця граматична трансформація здійснює відновлення цього значення в іншій частині речення, наприклад: *They shall, however, continue to deal with such cases as they already have under consideration. – Проте вони продовжують вести ті справи, які вже є в їхньому провадженні (у перекладі 'however' винесено на початок речення)*.

2. Зміна порядку слів у реченні

Коли синтаксис та граматики мови оригіналу не відповідають мові перекладу, з'являється необхідність зміни порядку слів у реченні. Оскільки структура англійської та української мов суттєво відрізняється, перекладачам доводиться часто використовувати цю трансформацію, наприклад: *When considering solutions, due regard shall be paid to the desirability of continuity in a child's upbringing and to the child's ethnic, religious, cultural and linguistic background. – Під час розгляду варіантів зміни необхідно належним чином враховувати бажаність наступництва*

виховання дитини, її етнічне походження, релігійну і культурну належність і рідну мову

3. Поділ

Поділ може бути як *внутрішнім*, так і *зовнішнім*. Внутрішній поділ стосується перетворення простого речення з оригінального тексту у складнопідрядне чи складносурядне у мові перекладу, наприклад: *The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I of this Convention. – Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції.* Зовнішній поділ включає розбиття одного складного речення на кілька простих, але цю трансформацію перекладачі уникають, коли мають справу з міжнародно-правовими документами.

4. Інтеграція

Існує як *внутрішня* інтеграція, так і *зовнішня*. Внутрішня інтеграція – перетворення складнопідрядного чи складносурядного речення у просте, наприклад: *States Parties shall take all appropriate measures to ensure that the child is protected against all forms of discrimination or punishment on the basis of the status, activities, expressed opinions, or beliefs of the child's parents, legal guardians, or family members. – Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення захисту дитини від усіх форм дискримінації або покарання на підставі статусу, діяльності, висловлюваних поглядів чи переконань дитини, батьків дитини, законних опікунів чи інших членів сім'ї;* та зовнішня інтеграція, яка полягає в поєднанні кількох простих речень у складнопідрядне чи складносурядне, але цю трансформацію перекладачі також уникають, коли мають справу з міжнародно-правовими документами.

4. ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Лексико-граматичні трансформації є важливою частиною процесу перекладу англійських міжнародно-правових документів українською мовою. Ці трансформації необхідні для забезпечення адекватності та зрозумілості тексту для української аудиторії і врахування мовної та культурної специфіки. Опрацювавши такі міжнародно-правові документи як Європейська конвенція з прав людини та Конвенція про права дитини, можна зробити висновок, що в документах такого типу переважає чіткість та конкретність, тому найбільше застосовується дослівний переклад, але також у разі потреби, є контекстуальна заміна, описовий та антонімічний переклади, транскодування та перmutація слів, які можуть використовуватися для досягнення більшої точності чи ясності виразу. Зміна порядку слів у реченні та компенсація можуть використовуватися для наголошення певних аспектів або для виокремлення ключових деталей.

Подальші дослідження можуть містити в собі розвиток більш системної класифікації лексичних і граматичних трансформацій у перекладі міжнародно-правових документів, розробка інструментів автоматичного виявлення та застосування перекладацьких трансформацій, дослідження впливу трансформацій на юридичну точність міжнародно-правових документів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2004.
- Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям). Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 543 с.
- Лощенкова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя, Філологічні науки, Книга 3, 2004. С. 102–105.
- Науменко Л. П., Гордєєва, А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську. Practical Course of Translation from English into Ukrainian: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2011. 138 с.
- Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
- Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
- Vinay J.-P., Darbelnet J. Stylistique comparée du français et de l'anglais. Paris: Didier. (Translated and edited in English by J. C. Sager & M. J. Hamel 1995. Comparative Stylistics of French and English. A Methodology for Translation. Amsterdam & Philadelphia: J. Benjamins), 1995.

REFERENCES

- Karaban, V. I. (2004). *Pereklad anhliys'koyi naukovoyi i tekhnichnoyi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy*. [Translation of English Scientific and Technical Literature: Grammatical Difficulties, Lexical, Terminological, and Genre-Stylistic Issues]. Vinnytsia, Nova knyha. [in Ukrainian]
- Kiyak, T. R., Naumenko, A. M., & Oguy, O. D. (2008). *Perekladoznavstvo (nimets'ko-ukrayins'kyi napryam)*. [Translation Studies (German-Ukrainian Direction)]. Kyiv: Publishing and Printing Center "Kyiv University". [in Ukrainian]
- Loshchenova, I. F., & Nikishina, V. V. (2014). *Perekladats'ki transformatsiyi yak efektyvnyy zasib dosyahnennya adekvatnosti perekladu*. [Translation Transformations as an Effective Means of Achieving Translation Adequacy]. Scientific Notes of M. Gogol NDU, Philological Sciences, 102-105. [in Ukrainian]
- Naumenko, L. P., & Gordieyeva, A. Y. (2011). *Praktychnyy kurs perekladu z anhliys'koyi movy na ukrayins'ku*. [Practical Course of Translation from English into Ukrainian: A Textbook]. Vinnytsia: Nova Knyha. [in Ukrainian]
- Selivanova, O. O. (2012). *Svit svidomosti v movi*. [The World of Consciousness in Language]. Monographic Edition. Cherkasy: Yu. Chabanenko. [in Ukrainian]
- Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
- Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1995). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier. Translated and edited in English by J. C. Sager & M. J. Hamel 1995. [Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation]. Amsterdam & Philadelphia: J. Benjamins. [in French]

Yuliia Baklazhenko, Karina Herasymenko. Features of Lexico-Grammatical Transformations in the Translation of English International Legal Documents.

The article is dedicated to the analysis of lexical and grammatical transformations in the process of translating international legal documents from English into Ukrainian. The linguistic aspect is of great importance in ensuring accuracy and compliance in conveying legal norms and obligations. The article examines lexical and grammatical transformations from the classification of L. Naumenko and A. Hordeyeva, which translators apply to adapt the text to the Ukrainian audience and take into account the linguistic and cultural specifics. The article analyzes various types of translational transformations and their role in the translation process, considering the perspectives of renowned scholars who have made significant contributions to the understanding of this concept, such as L. S. Barkhudarov, I. Korunets, I. Sinyahovska, I. Melchuk, J.-P. Vinay, J. Darbelnet, I. Zorenko, L. Naumenko, A. Gordieyeva, Ya. I. Retsker, V. Karaban, I. Klymenko, T. Levytska, A. V. Fedorov, A. D. Schweitzer, I. Orlova, M. Shemuda, and O. O. Selivanova. The research emphasizes the importance of analyzing lexical and grammatical transformations in ensuring the accuracy and adequacy of the translation of international legal documents such as the European Convention on Human Rights and the Convention on the Rights of the Child, and highlights the diversity of approaches to their classification and application in translation. The article provides examples of specific transformations used by translators to preserve legal accuracy and maximize consideration of linguistic specificity in the translation of such documents, and it analyzes the most commonly used translation transformations in international documents that ensure their precision and clarity.

Keywords: translation transformations; lexical and grammatical transformations; international legal documents; legal translation.